

2011-12-12

Dnr 43-2010:4949

Göteborgs kommun

Stadsdelsnämnden Majorna-Linné

majornalinne@majornalinne.goteborg.se

Rektor för förskoleklass och årskurserna 1–3 vid Karl Johansskolan

kristin.arplow@majornalinne.goteborg.se

Rektor för årskurserna 4–9 vid Karl Johansskolan

annika.hessman@majornalinne.goteborg.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Karl Johansskolan
i Göteborgs kommun

Tillsyn vid Karl Johansskolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i stadsdelen Majorna-Linné i Göteborgs kommun under hösten 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i stadsdelen. Skolinspektionen besökte Karl Johansskolan den 13 och 14 september 2011.

Vid Karl Johansskolan saknas sammanställningar av måluppfyllelsen i relation till mål att uppnå i årskurserna 3 och 5 år 2010 (från och med innevarande läsår 2011/12 finns det nationella kunskapskrav för årskurserna 3, 6 och 9). Samma år nådde 51 procent av eleverna inte målen i samtliga ämnen i årskurs 9. Alla elever i behov av särskilt stöd får inte det stöd de har rätt till i samtliga ämnen. Stödet är koncentrerat till ämnena svenska, engelska och matematik. Elever i behov av studiehandledning på modersmålet erbjuds inte detta, vilket eleverna har rätt till. Dokument från skolenheten samt Skolinspektionens enkäter visar vidare att eleverna inte alltid erbjuds den studiero som krävs för att eleven ska kunna nå kunskapsmålen/kunskapskraven och för att varje elev ska kunna utvecklas så långt det är möjligt enligt utbildningens mål och utifrån sina egna förutsättningar. Enkätsvaren visar vidare att eleverna inte tycker att de utmanas i undervisningen och att de sällan stimuleras till att vilja lära mer, detta i kombination med att sitta och vänta kan vara en anledning till att det blir sämre studiero i klassrummet. Att få studiero och att få möjlighet att utvecklas så långt man kan i förhållande till kunskapskraven i skolenhetens samtliga ämnen är varje elevs lagstadgade rätt. Det är särskilt allvarligt att Karl Johansskolan inte kan garantera eleverna studiero med tanke på skolenhetens låga kunskapsresultat.

Efter avslutad tillsyn vid Karl Johansskolan blev offentlig statistik för 2011 tillgänglig. En genomgång av denna görs under avsnittet "Måluppfyllelse".

Skolenheten har ordningsregler, dessa kallas för "Gretaregler". Reglerna är kända för eleverna, men inte upprättade tillsammans med dem. Regler som är framtagna av lärare och elever gemensamt kan vara ett led i arbetet med att skapa studiero och ett led i ett gemensamt, systematiskt värdegrundsarbete. Skolenheten saknar ett gemensamt, systematiskt förebyggande värdegrundsarbete, det är upp till den enskilde läraren att arbeta med värdegrundsfrågor.

Skolenheten har en kvalitetsredovisning för år 2010. Det finns också en verksamhetsplan som gäller för år 2010. Denna är mer riktad mot skolenhetens arbete mot de av stadsdelen preciserade målen än prioriterade mål för skolenheten utifrån utvärderingar och analyser. Det systematiska kvalitetsarbetet utgår inte från måluppfyllelsen vid skolenheten. Skolenhetens låga resultat, vad gäller antalet elever som lämnade årskurs 9 med slutföreläsningsbetyg i samtliga ämnen år 2010, har inte lett till varken genomarbetade analyser som genomsyrar verksamheten, eller till att identifiera utvecklingsområden i syfte att öka måluppfyllelsen. Kvalitetsarbetet måste utgå från individuella resultat för att

sedan sammanställas till grupp-, klass- och skolresultat. Det systematiska kvalitetsarbetet på skolnivå måste genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Vid Karl Johansskolan sker uppföljningar av elevers kunskapsresultat på individnivå, skolenheten saknar rutiner för att sammanställa och analysera resultat på skolnivå och därmed saknas också en samlad bild av måluppfyllelsen vid skolenheten. Stadsdelen har som ett preciserat mål att alla verksamheter ska arbeta med jämställdhet. Trots detta saknas kunskap om hur t.ex. flickors och pojkars resultat ser ut både vad gäller meritvärden liksom fördelning av de olika betygsstegen inom och mellan ämnen. År 2010 var det t.ex. 78 procent av flickorna som var behöriga till nationellt program vid gymnasieskolenheten, att jämföra med pojkarna där 100 procent var behöriga. Förhållandet mellan elevernas resultat vid de nationella ämnesproven i årskurs 9 år 2010 och slutbetygen i samma ämnen är inte heller kända utanför de arbetslag som arbetar med dessa prov. Det systematiska kvalitetsarbetet saknar även analyser och utvärderingar av skolenhetens arbete mot kränkande behandling.

Enligt rektorerna utgör Karl Johansskolan en skolenhet. En skolenhet får enligt skollagen bara ha en rektor. Skolinspektionen har i detta beslut bedömt vari rektor brister, men har inte kunnat härleda brister som avser rektors ansvarsområde till en specifik rektor eftersom skolenheten har två rektorer och det bara får finnas en. Hur verksamheterna indelas i skolenheter enligt författningarna bedöms i beslutet för Göteborgs kommun, stadsdel Majorna-Linné. Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Karl Johansskolan i Göteborgs kommun, stadsdelen Majorna-Linné, måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och för att eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast 2012-03-12 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningar.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

Lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang (Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer/Lpo 94 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer).

Lärarna anpassar undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (1 kap. 4 § skollagen, Lgr 11 1 Skolenhetens värdegrund och uppdrag, en likvärdig utbildning, Lgr 11 2.2 Övergripande råd och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer/Lpo 94 1 Skolenhetens värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper).

Lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling (3 kap. 3 § andra meningen skollagen).

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

Eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt och arbetsformer (4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolenhetens värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektors ansvar/Lpo 94 1 Skolenhetens värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektors ansvar).

Trygghet och studiero

Skolmiljön vid skolenheten präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolenheten bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

Ordningsregler finns, har utarbetats under medverkan av eleverna och följs upp vid skolenheten (5 kap. 5 § skollagen).

Vid skolenheten genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 och 10 § § skollagen).

Det finns en plan mot kränkande behandling för skolenheten som anger dels konkreta åtgärder som skolenheten utifrån en kartläggning avser påbörja och genomföra under det kommande året, dels en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts (6 kap. 6 och 8 § § skollagen).

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

Elever får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 8 § tredje stycket skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektors ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).

Skolenheten ger studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det (5 kap. 4 § skolförordningen).

Rektor ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen)

Bedömning och betygssättning

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

De skriftliga omdömena avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapsmålen/kunskapskraven (10 kap. 13 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektor tar inte ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar inte för att utbildningen utvecklas.

Rektor tar inte ansvar för skolenhetens resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

Rektor har god kunskap om det inre arbetet i skolenheten och verkar särskilt för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen (2 kap. 9 § första stycket, 4 kap. 4 och 5 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektors ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).

Rektor ser till att lärarna får kontinuerlig pedagogisk ledning i syfte att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen (Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektors ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).

Rektor tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket skollagen, Lgr 11 2.8 övergripande mål och riktlinjer/lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Skolenhetens inre organisation och ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

I detta ingår att:

Rektor har beslutat om sin enhets inre organisation och fattar i övrigt de beslut som följer av författningarna (2 kap. 9 och 10 §§ skollagen).

Personalkompetens

Personalen vid skolan har inte utbildning och kompetens för den undervisning de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalens kompetens.

I detta ingår att:

De lärare som används har utbildning för den undervisning de ska bedriva (2 kap. 13 § skollagen, 33 § lagen (2011:190) om införande av skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag).

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Vid Karl Johansskolan saknas en sammanställning av elevernas resultat i relation till mål att uppnå i årskurs 3 i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik. Det finns inte heller någon sammanställning av elevernas resultat i förhållande till mål att uppnå i samtliga ämnen i årskurs 5 (från och med innevarande läsår ska istället elevernas resultat i relation till kunskapskraven i årskurs 3, 6 och 9 användas). Offentlig statistik visar att 51 procent av eleverna lämnade årskurs 9 år 2010 med betyg i samtliga ämnen. 12 procent av eleverna i årskurs 9 saknade behörighet till nationellt program vid gymnasieskola. Skolenhetens genomsnittliga meritvärde år 2010 var 187 att jämföra med meritvärdet för riket som var 209. Statistiken visar vidare att mellan åren 2006 och 2010 har meritvärdet vid skolenheten varierat för att högst ha varit 208 år 2006.

Vidare analys av offentlig statistik visar att det år 2010 är skillnad på flickors och pojkars slutbetyg i årskurs 9. Denna skillnad gäller bland annat fördelningen av de olika betygsstegen mellan ämnen, flickorna har med några få undantag fler MVG i slutbetyg i de ämnen som betygssätts i årskurs 9 än vad pojkarna har. Trots detta var enbart 78 procent av flickorna behöriga till nationellt program vid gymnasieskola, att jämföra med pojkarna där 100 procent var behöriga.

Vid skolinspektionens tillsyn av Karl Johansskolan var offentlig statistik för år 2011 ännu inte tillgänglig. Bedömningar och analyser av resultat har därför gjorts utifrån statistik för år 2010. När aktuell statistik blev offentlig gjorde Skolinspektionen en genomgång av slutbetygen för elever i årskurs 9 år 2011. Denna visar att det genomsnittliga meritvärdet höjts från 187 till 207 och att 68 procent av eleverna nådde målen i samtliga ämnen. Statistiken visar vidare att flickornas meritvärde låg på 243 att jämföra med pojkarnas som var 179. I samtliga ämnen var det betydligt fler flickor än pojkar som erhöll betyget MVG (Mycket väl godkänd).

Utifrån enkätsvar och intervjuer med elever vid Karl Johansskolan framgår att flertalet elever är trygga i skolenheten. Många upplever dock att det är oroligt i klasserna och att det kan vara svårt att få studiero. Av elevernas svar framgår att detta kan bero på att eleverna inte gör som de är tillsagda eller att läraren inte bryr sig om att det är stökigt under lektionen. En annan anledning kan vara att elever som är klara med sina uppgifter får sitta och vänta in kamraterna. Skolenheten har ordningsregler, de så kallade "Gretareglerna". Vid Karl Johansskolan saknas ett gemensamt, systematiskt värdegrundsarbete som omfattar alla vid skolenheten. Vid tillfället för tillsynen är det upp till den enskilde läraren hur och om det pågår ett kontinuerligt värdegrundsarbete i klasserna. Av samtal med skolenhetens rektor och personal samt i dokumentationen framgår det att skolenheten saknar utvärderingar och analyser av hur värdegrundsarbetet och resultatet av detta arbete fungerar vid skolenheten. Alla elever inte ges möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås/lägst målen att uppnå i samtliga ämnen. Det framgår även att det saknas ett helhetsgrepp i värdegrundsarbetet vid Karl Johansskolan.

Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolenheten behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat och resultatet av värdegrundsarbetet.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningar.

Lärarna ger inte alla barn och elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

Enligt läroplanen är en av skolenhetens viktigaste uppgifter att ge eleverna överblick och sammanhang. Skolenheten ska vidare stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende. Detta kräver att lärarna samverkar med varandra i arbetet att nå utbildningsmålen. Enligt skollagen ska elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

I såväl skollag som läroplan poängteras att elevers olika förutsättningar och behov ställer krav på skolenheten att ge stöd och stimulans och uppväga dessa skillnader. Detta får till följd att undervisning aldrig kan utformas lika för alla.

Vid Karl Johansskolan arbetar flertalet lärare i förskoleklass och i årskurserna 1-6 i ett klasslärarsystem och i årskurserna 7-9 arbetar lärarna med klasser utifrån de ämnen de undervisar i. Detta får till följd att samarbete mellan klasser, ämnen och årskurser är sällsynt och att eleverna inte får den möjlighet att få överblick och se sammanhang som de enligt läroplanen har rätt till. Intervjuer med lärare visar att det samarbete som sker mellan lärarna i de allra flesta fall sker i arbetslagen men att lokaler och praktiska problem utgör ett hinder. Enligt personalen saknar skolenheten planerad tid och forum för att delge varandra kunskaper och idéer om hur samarbete kan öka elevernas måluppfyllelse. I den av Skolinspektionen utsända enkäten till bland annat personal vid skolenheten svarar ca hälften att lärarsamverkan vid skolenheten brister och att denna kunde vara till nytta i undervisningen.

Intervjuer med elever vid skolenheten visar att alla elever i en klass för det mesta arbetar med samma uppgifter och med samma material under lektionerna. Om någon blir klar före kamraterna är det vanligt att man får sitta och vänta eller läsa i t.ex. sin "bänkbok". Eleverna säger att det finns undantag, hos vissa lärare kan man få svårare uppgifter. I den enkät Skolinspektionen sände ut svarade över hälften av eleverna i årskurs 5 att skolarbetet är ganska tråkigt och att de sällan utmanas i sitt lärande. Vid samtal med lärarna säger de att de försöker men att de inte lyckas stimulera de duktiga eleverna så som de skulle vilja, de menar att de prioriterar arbetet med eleverna som

behöver mer stöd. Lärarna tror att ett ökat samarbetet dem emellan också skulle kunna generera ett utbyte av material och arbetssätt som stimulerar fler elever än som sker i dag.

Av utredningen framgår att undervisning och lärande inte är systematiskt inriktade på målen i läroplanen och övriga författningar och att lärarna inte samverkar. Detta får till följd att eleverna inte får undervisning som ger dem möjlighet att få överblick och se sammanhang och för att förstå hur den komplexa verkligheten hänger ihop. Undervisningen är inte heller inriktad på den enskilde elevens utveckling och behov och ger inte alla elever den stimulans de har rätt till utifrån sina förutsättningar. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

1 kap. 4 § skollagen och 3 kap. 3 § andra meningen skollagen.

Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer/ Lpo 94 1 Skolenhetens värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen

Motivering:

Enligt skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt och arbetsformer samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Rektor har ansvaret för att skolenhetens arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Enligt läroplanerna ska undervisningen bedrivas i demokratiska arbetsformer. Vid samtal med elever framkommer att deras möjlighet till inflytande över sitt lärande är begränsat. Eleverna känner till att det finns mål för utbildningen, men de diskuterar sällan hur de själva bäst lär sig olika moment i undervisningen. I de allra flesta fall är det läraren som planerar hur lektionerna ska se ut och presenterar arbetsområden och uppgifter för eleverna. Eleverna berättar att det vanligaste är att alla elever i en klass arbetar med samma uppgifter och läroböcker. De yngre eleverna berättar att de ibland kan få bestämma vad de vill göra när de är klara med de obligatoriska uppgifterna, de äldre eleverna kan ibland få vara med och påverka redovisningssätt och provtillfälle. I intervjuer med eleverna framkommer vidare att det finns några lärare som låter eleverna vara med lite mer och att detta uppskattas av eleverna. Vid samtal med lärare håller de med om den bild som eleverna ger och att detta är ett utvecklingsområde vid skolenheten. I Skolinspektionens enkätsvar framkommer att både elever, pedagoger och föräldrar är eniga om att elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande är ett område som brister vid skolenheten. Rektor delar uppfattningen och menar att skolenhet-

en fortfarande är "traditionell" och att de behöver arbeta med elevernas rätt till inflytande över sitt lärande.

Av utredningen framgår att eleverna vid Karl Johansskolan inte ges ett aktivt inflytande över utbildningen eftersom eleverna inte har ett reellt inflytande på arbetssätt och arbetsformer. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

4 kap. 9 § skollagen.

Lgr 11 1 Skolenhetens värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 rektors ansvar/Lpo 94 1 Skolenhetens värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektors ansvar

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolmiljön vid skolan präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolenheten bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering:

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Det åligger också att huvudmannen att se till att det varje år upprättas en plan som anger de konkreta åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska också innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt skollagen ska en skolenhet ha ordningsregler, dessa ska vara framtagna under medverkan av eleverna, reglerna ska följas upp.

Vid intervju med rektor framkommer att flertalet lärare vid skolenheten gått en gemensam utbildning i arbetet med normer och värden. Detta för att på ett likvärdigt sätt kunna arbeta förebyggande och främjande med värdegrundsarbetet i sina respektive klasser. Lärarna bekräftar att flertalet har gått utbildningen men att bristen på material och passande lokaler gör att många inte arbetar på det sättet i sin vardag. Verksamhetsbesök och intervjuer med elever visar att språket mellan eleverna är tufft och att kränkningar som "hora" och "bög" är vanligt. Vid intervjuer säger eleverna att de bara skojar och att alla vet att det är skoj. De berättar vidare att det är olika om och hur lärarna ingriper och att det vanligaste är att de ber eleverna sluta och något mer händer inte. Samtliga intervjuade elever har lärare som tar upp akuta saker som hänt vid skolenheten, det är däremot få av eleverna som har regelbundna värdegrundssamtal i ett förebyggande syfte. Vid intervju med rektor uttrycker de förvåning över att samtliga

lärare inte arbetar främjande och förebyggande med sina klasser utifrån den modell skolenheten bestämt sig för att använda och menar att detta är något som måste åtgärdas. Enligt intervjuade lärare saknar skolenheten utvärderingar och analyser av skolenhetens arbete med normer och värden, även detta är ett område skolenheten har att arbeta med enligt rektor.

Skolenheten har ordningsregler, dessa kallas för "Gretaregler". Greta står för Gemenskap, Respekt, Empati, Trygghet och Ansvar. Intervjuer med eleverna visar att de känner till reglerna men att de inte har något egentligt innehåll för dem, de "ärvs" när eleverna börjar vid skolenheten. Detta bekräftas av både lärare och rektor. Lärarna går igenom reglerna med eleverna, men det finns inga rutiner för att skriva nya regler eller ifrågasätta dem som finns. I svaren från elever, föräldrar och pedagoger i de av Skolinspektionen utsända enkäterna framgår att studieron vid skolan är låg. Samtal med elever och lärare bekräftar detta. Att få studiero och att kunna arbeta i lugn och ro för att nå kunskapsmålen/kunskapskraven är en självklar rätt för eleverna. Eleverna berättar att det är olika hur och om deras lärare arbetar med problemet. Lärarna menar att det är upp till varje lärare att arbeta för att studiero ska råda, det finns ingen gemensam strategi för skolenheten, inte heller finns ordningsregler om vikten av studiero.

Skolenheten har en plan mot kränkande behandling, denna är daterad 2011-01-25. Enligt skollagen ska planen mot kränkande behandling utgå från en aktuell kartläggning av verksamhetens behov. Vid skolenheten görs detta i form av en elevenkät. Svaren redovisas i planen men underlaget från elevenkäten leder inte till slutsatser eller analyser och visar inte heller på vilka insatser som ska påbörjas eller genomföras under det kommande året. Planen saknar också en redogörelse för resultatet av föregående års åtgärder genomfördes.

I planen mot kränkande behandling ingår även en likabehandlingsplan. Planerna är upprättade vid samma datum. Planen innehåller en översikt över av förebyggande åtgärder, men det framgår inte vilka åtgärder som utifrån en kartläggning ska genomföras under året. Planen saknar mål eller åtgärder för de skyddade diskrimineringsgrunderna.

Av utredningen framgår att Karl Johanssskolan saknar ett gemensamt, målinriktat arbete med normer och värden, detta i syfte att motverka kränkande behandling av barn och elever. Skolenhetens plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav. Skolenheten brister också i framtagandet av ordningsregler då dessa ska vara framtagna tillsammans med eleverna. Skolenheten kan inte heller garantera eleverna den studiero de har rätt till.

Då det är diskrimineringsombudsmannen (DO) som utövar tillsyn över diskrimineringslagen och därmed över bestämmelserna om likabehandlingsplan kommer DO att underrättas med anledning av att planen saknar mål och åtgärder för de skyddade diskrimineringsgrunderna.

Författning:

5 kap. 5 § skollagen och 6 kap. 7 och 8 §§ skollagen

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehundledning på sitt modersmål om eleven behöver det, det åligger rektor att se till att elever som behöver det får detta stöd.

Om en lärare befarar att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som lägst ska nås utarbetar läraren ett åtgärdsprogram, i detta arbete deltar oftast en av skolenhetens specialpedagoger. Efter genomgång av till Skolinspektionen insända exempel på åtgärdsprogram framkommer att dessa inte alltid beskriver elevens behov samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. I intervjuer med rektor, elevhälsans personal, lärare och elever framkommer att det i de allra flesta fall är i ämnena svenska, engelska och matematik som särskilt stöd ges och att det är i dessa ämnen som åtgärdsprogram upprättas. Offentlig statistik visar att av eleverna som slutade årkurs 9 år 2010 saknade 33 procent betyg i ämnet bild, 22 procent i ämnet musik och 18 procent i ämnet slöjd. Elevens rätt att få särskilt stöd gäller alla ämnen eleven läser. Intervjuer med personal och rektor visar att åtgärdsprogram inte upprättats i dessa ämnen och att eleverna inte haft möjlighet till särskilt stöd för att kunna nå kunskapsmålen/kunskapskraven. Elevens rätt till särskilt stöd gäller i alla skolans ämnen.

Vid Karl Johansskolan finns elever med annat modersmål än svenska, en del av dessa elever är relativt nyanlända till Sverige. Intervjuer med rektor, pedagoger och elevhälsans personal visar att eleverna är i behov av studiehundledning på sitt modersmål som stöd i sitt lärande. Vid skolan erbjuds inte detta stöd.

Av utredningen framkommer att alla elever inte får stöd på det sätt och i den omfattning de behöver. Skolinspektionen vill poängtera elevernas rätt att få särskilt stöd i samtliga ämnen om eleven behöver det för att nå de kunskapskrav som lägst ska uppnås. Skolinspektionen vill peka på vikten av att skolenheten ser över hur det särskilda stödet fördelas och att elevernas rätt till särskilt stöd i samtliga ämnen beaktas, detta med tanke på att endast 51 procent av skolenhetens elever lämnade årkurs 9 år 2010 med betyg i samtliga ämnen. Rektor fattar inte beslut om åtgärdsprogram i samtliga

ämnen där eleverna behöver särskilt stöd och de åtgärdsprogram som upprättas uppfyller inte kraven. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

3 kap. 8 § tredje stycket skollagen och 5 kap. 4 § skolförordningen

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektors ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar.

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga utveckling.

Motivering:

Enligt skollagen ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Den skriftliga individuella utvecklingsplanen ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleverna ska nå så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Vid intervjuer med rektor, personal och elever framkommer att varje elev har en individuell utvecklingsplan (IUP) som upprättas vid utvecklingssamtalet. Arbetet med de individuella utvecklingsplanerna har kommit olika långt. Det finns till Skolinspektionen insända exempel på planer som är framåtsyftande och som bygger på elevens utveckling i relation till målen i läroplan och kursplaner. Det finns även exempel på planer som inte är framåtsyftande och som innehåller personliga omdömen utan anknytning till kunskapskraven. En del av eleverna uttrycker i intervju att de inte använder sig av sin IUP mellan samtalen och de förstår inte varför de har den och därmed blir inte planen ett redskap i elevernas kunskapsutveckling.

Av utredningen framkommer att eleven och elevens vårdnadshavare inte informeras fortlöpande om elevens kunskapsmässiga utveckling. Eleverna får inte heller information om var de befinner sig i sin utveckling i relation till de nationella målen/kunskapskraven för varje ämne. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen

Bedömning:

Rektor tar inte ansvar som pedagogisk ledare och chef för och verkar inte för att utbildningen utvecklas.

Rektor tar inte ansvar för skolenhetens resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Enligt skollagen ska varje skolenhet systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Det systematiska kvalitetsarbetet på skolenheten ska dokumenteras. Av läroplan för grundskola, förskoleklassen och fritidshemmet framgår att varje skolas utveckling kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare har rektor ansvaret för skolans resultat och även ansvaret för att resultaten följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Intervjuer med personal vid Karl Johansskolan visar en samstämmig bild av att rektor i första hand arbetar med organisation och ekonomi. Många av de intervjuade lärarna tror inte att rektor vet hur det pedagogiska arbetet vid skolenheten går till. Lärarna menar att de är sina egna pedagogiska ledare och att skolenheten saknar tydlighet och inriktning och att detta får till följd att var och en arbetar så gott de kan och att skolenheten därmed fastnar i sin traditionella undervisningsroll. Lärarna beskriver att rektor sällan syns i verksamheten, detta bekräftas av eleverna, alla vet inte vem som är rektor. Rektor håller med om att detta stämmer till stor del och att renoveringen av skolenheten och den kommande omorganiseringen av verksamheten vid skolenheten minskar möjligheten för dem att vara i verksamheten så mycket som de skulle önska och för att kunna bedriva ett effektivt och fungerande kvalitetsarbete. Rektor säger vidare i intervju att skolenhetens stora utvecklingsområden är att arbeta för att eleverna ska nå kunskapskraven och för att hitta systematik i kunskapsutvecklingen från förskoleklass till och med årskurs 9. Rektor uppger vid kommunikering av rapporten att stadsdelen inför innevarande läsår skapat ett forum för systematiskt kvalitetsarbete, detta benämns pedagogiskt forum. Tanken är att personalen ifrån de olika arbetslagen ska träffas för att följa upp och diskutera elevernas resultat.

Skolenheten har en kvalitetsredovisning för år 2010. Denna saknar tydliga prioriterade mål för den egna verksamheten och bygger på de mål dåvarande stadsdelsnämnder satt upp för skolorna. Kvalitetsredovisningen saknar sammanställningar av måluppfyllelsen i relation till mål att uppnå i årskurserna 3 och 5 år 2010 (från och med innevarande läsår 2011/12 finns det nationella kunskapskrav för årskurserna 3, 6 och 9). I kvalitetsredovisningen konstateras att måluppfyllelsen vid skolenheten är låg men

utvärderingar och analyser i syfte att höja elevernas måluppfyllelse saknas. Rektor är medveten om måluppfyllelsen i årskurs 9 år 2010 och har haft samtal med lärare om betyg och bedömning utifrån betygssättningen i olika ämnen.

Kvalitetsredovisningen innehåller inte heller någon utvärdering eller analys av skolenhetens arbete med normer och värden.

Av utredningen framgår att rektor saknar kunskap om det inre arbetet i skolenheten och inte leder det pedagogiska arbetet på ett sådant sätt som författningarna kräver. Utredningen visar vidare att rektor inte tar ansvar för skolans resultat för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen. Skolenheten gör inte heller någon utvärdering och analys av arbetet med och resultatet av arbetet med normer och värden. Därmed saknar Karl Johansskolan en viktig länk i kvalitetsarbetet – uppföljning av resultat. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 9 § första stycket och 4 kap. 4 och 5 §§ skollagen,

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektors ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar.

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning:

Skolenhetens inre organisation och ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Motivering:

I skollagen anges att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen och andra författningar.

Enligt uppgift från skolledningen är Karl Johansskolan en skolenhet, skolenheten har två rektorer.

Därmed går det inte formellt att fastställa vem som är rektor för skolenheten, vilket medför att rektor inte beslutat om sin enhets inre organisation. Det går inte heller att avgöra vilka av de beslut som enligt författningarna ligger inom rektors ansvarsområde som fattade av rätt person. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 9 och 10 §§ skollagen

Bedömningsområde: Personalkompetens

Bedömning:

Personalen vid skolenheten har inte utbildning för den undervisning de ska bedriva.

Motivering:

Enligt skollagen ska lärare med en utbildning avsedd för den undervisning de bedriver användas.

En genomgång av den av rektor insända förteckningen över anställd personal visar att det finns ett antal lärare som undervisar i ämnen de saknar utbildning för. En genomgång av fördelningen av ämnen och lärare visar att skolenheten är organiserad i ett klassläraresystem för eleverna i årskurs 1-6. Detta innebär att eleverna kan undervisas av en klasslärare i samtliga ämnen eleven läser, men läraren har enbart utbildning i ämnena svenska och samhällsorienterande ämnen. Detta trots att lärare behöriga i ämnet finns att tillgå vid skolenheten. Även i årskurserna 7-9 används lärare som undervisar i ämnen de saknar utbildning för, ett sådant exempel är samhällsorienterande ämnen.

Av utredningen framkommer att lärarkompetensen vid skolenheten inte används utifrån lärarnas utbildning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 13 § skollagen, 33 § lagen (2011:190) om införande av skollagen, 2 kap. 3 § 1985 års skollag.

Bakgrund

Beskrivning av Karl Johansskolan

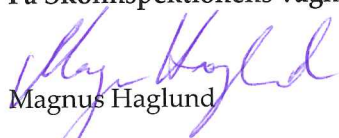
Karl Johansskolan är centralt belägen i stadsdelen Majorna-Linné. Skolenheten är från år 1925 och huvudbyggnaden har arkitektoniskt värde och är Kulturminnesmärkt. Skolenheten har genomgått ett antal renoveringar, bland annat efter en brand år 1990. Vid Skolinspektionens tillsyn år 2010 är skolenheten åter under renovering och en stor del av undervisningen pågår i baracker. Från och med hösten 2012 kommer stadsdelen Majorna-Linné att omorganisera verksamheten vid ett antal skolor. För Karl Johansskolans del innebär det att skolenheten inte längre kommer att ha elever i årskurserna 7–9.

Vid skolenheten finns två rektorer. En av rektorerna är ny sedan höstterminen 2011 och den andra har arbetat vid skolenheten i två år. En har ansvaret för verksamheten från förskoleklass till och med årkurs 3, samt fritidshemmet. Den andra har ansvar för årskurserna 4-9 samt elevhälsan. Personalen vid skolenheten är organiserade i tre arbetslag.

Vid skolenheten finns 528 elever.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Ulla-Britt Nordin samt enhetsjuristen Magnus Jonasson deltagit. Då det är diskrimineringsombudsmannen (DO) som utövar tillsyn över diskrimineringslagen och därmed över bestämmelserna om likabehandlingsplan kommer DO att underrättas med anledning av att planen saknar mål och åtgärder för de skyddade diskrimineringsgrunderna.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund
Enhetschef

Karin Widlund

Undervisningsråd/föredragande

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande i kommunen att nå de nationella målen och bedömer om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolenheten redovisas. Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut.

För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut).

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning kommunen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoderna vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

Alla beslut kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen. Företrädare för kommunen ges också möjlighet att ta del av och att lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i kommunen, på skolorna och i övriga verksamheter inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn)